

Helgekommentar Moss Avis 5. januar 2013

Takke meg til for store nyttårsforsetter

Av Trygve G. Nordby

Det er vinter. Fiskebåten Elg ligger innesnødd og nedisa inne i Sonskilen. Ut over Oslofjorden er det grått. Grått som faen, for å sitere verdens mest berømte mossing. Da må man vie tiden til noe annet enn kaffekos og fiske på fjorden. Tenke på nyttårsforsetter for eksempel.

Mange nyttårsforsetter blir bare med det: Forsetter. De ender opp i rekken av alle gode ting man skulle ha gjort, men av en eller annen grunn ikke fikk tid til, eller ikke fikk seg selv til å gjøre. Lære seg fransk for eksempel. Eller gå ned ti kilo i vekt. Før var det alltid snakk om røyking, men siden så mange allerede har slutta, og resten av oss er dritt lei av å høre på hvorfor de som ennå ikke har slutta ennå ikke har slutta, snakker vi ikke lenger så mye om det. Uansett ender mange nyttårsforsetter bare med at man helt unødvendig påfører seg selv dårlig samvittighet resten av året.

Kunsten er derfor å velge seg et lite nyttårsforsett som man helt sikkert kan oppfylle. Noe som vi kan bli bedre på, som ikke koster noen ting, og som det bare er å sette i gang med. Nyttårsforsettet jeg vil få anbefale alle i 2013 er rett og slett å bli flinkere til å vise andre oppmerksomhet med å si takk. Gjerne i tide og utide.

Når den som sitter innerst ved vinduet på toget i retning Skøyen skal av på Oslo S og du selv skal videre til Nationaltheatret stasjon, men altså har endt opp på setet i midten eller nærmest midtgangen, er du nødt til å reise deg opp for at vedkommende skal få kommet seg av toget.

Det er ikke noe du gjør som en stor personlig tjeneste for damen med vindusplassen. Eller noe du har tenkt lenge at du skulle gjøre for å glede henne. Det er ikke en gang en gest. Det er en dyd av nødvendighet. Men det er like forbannet hyggelig om den som manøvrer seg forbi mumler et lite “takkt skal du ha” der inne i ullskjerfet i det hun går forbi.

Jeg er mer usikker på hva man kan forvente av takk til dem som ikke reiser seg opp, men som bare forsøker å snu seg litt på siden, uten en gang å ta opp vesken fra golvet, slik at de som skal ut må foreta krevende gymnastisk øvelser for å komme seg av toget før dørene lukkes. Men også her mener jeg det bør takkes. Jeg vet ikke om det var slike situasjoner salige Darwin P. Erlandsen tenkte på da han sa de bevingede ordene: “Intet er som et stivt smil i hverdagen”, men det godt sagt og vel verdt å tenke på.

En annen typisk situasjon er når du kommer kjørende og du ser en som haster bortover mot fotgjengerovergangen, og bruker sin fulle rett til å krysse foran deg. En helt vanlig scene som gjentar seg tusenvis av ganger hver dag. Og sånn skal det være. Her i landet respekterer vi trafikkregler og fotgjengere. Det er bare det at du uunngåelig surner litt når han i fotgjengerovergangen ikke en gang koster på seg et blick og et lite nikk i anerkjennelse av at du faktisk står der stille og venter.

Hvor vil jeg med dette? Jeg mener på ingen måte at fotgjengeren skulle ha stoppet, kommet over til deg og takket i hånden gjennom bilvinduet. Eller tatt bilnummeret for å kunne sende en blomsterbukett. Jeg snakker om behovet for å vise helt alminnelig høflighet. Den lille anerkjennelsen som sier at jeg ser deg og du ser meg og vi respekterer hverandre. Dette limet i samfunnet som ligger i at vi faktisk ser hverandre og aksepterer sosiale spilleregler – eller i dette tilfellet: trafikkregler – som vi er helt avhengig av.

Første nyttårsdag ble jeg sittende å diskutere det viktige temaet høflighet sammen med gode venner. Etter hvert utkrystalliserte det seg fire problemstillinger: Er vi nordmenn mindre høflige enn andre? Handler dette om arven fra gamle klasseforskjeller? Handler det om endringer over tid? Eller handler det om forskjellen på gamle og unge?

Ettersom vi alle sammen hadde bodd mange steder rundt om i verden hadde vi mange forskjellige og sterke meninger om dette. Til slutt ble vi likevel enige om at nordmenn antakelig ikke er mindre høflige enn andre, men at vi har en noe forskjellig høflighetskultur. På den ene siden sier vi sjeldnere “unnskyld”. Men på den andre siden takker vi jo alltid for sist gang vi var sammen. “Takk for sist” og “takkt for i går” lar seg ikke en gang oversette til andre språk. Sier du “thank you for last time”, til en dame kan du til og med bli beskyldt for å være både innbilsk og å fare med skryt. For ikke å snakke om at folk i dette landet uoppfordret lar to bilkøer smelte sammen etter glidelåsprinsippet. Prøv den i Sør-Europa!

Om det handler om arven fra gamle klasseforskjeller er et interessant tema. Kan høflighet og et “takkt” forstås som unødvendig underdanighet? I et afrikansk stammesamfunn fant antropologene ut at det var ingen som takker noen som helst for noe som helst, for ikke å bli oppfattet som mindreverdige. Er det noen som har det litt sånn her hos oss også?

I den grad dette handler om endringer over tid kunne vi føre like gode argumenter for at det takkes mer nå enn før, som det omvendte.

Ingen av oss hadde erfaring fra at unge var mindre høflige en godt voksne. I hvert fall ikke når det gjelder å takke for at man får kjøre først gjennom Tranga i Son.

Noen lar seg bekymre over at takking i tide og utide er overfladisk og at de som kommer med takksigelsene egentlig ikke mener det. Hva så? Hvis du får et nikk og en anerkjennelse for at du faktisk er til og blir sett er vel mer enn nok. Jeg synes det er kjempehyggelig når jeg kommer inn i en restaurant i Oslo og den svenske kelneren nærmest høres ut som min beste venn. For hva er alternativet? En sur kelner fordi han tilfeldigvis har en dårlig dag?

Eller en som nærmest ser ut som at du har fornærmet ham ved i det hele tatt å være ute på veien i bil den dagen han skulle over en fotgjengerovergang. Det spiller vel ingen rolle for deg om den som takker deg mener det han eller hun sier av hele sitt hjerte. Ta en takk for en takk og hopp over eventuell hang til sjelegranskning og psykoanalyse.

Mitt beste råd og ønske for det nye året er derfor rett og slett: Ta sjansen, si takk. Heller en gang for mye enn for lite. Det verste som kan skje er at noen tror at du smiser. Og det kan vi vel leve med.

Takk for oppmerksomheten.